

Varga László
kaposvári megyéspüspök

Megtört kenyér, megtört ember

Elmélkedés sorozat az Eucharisziáról és az életünk kapcsolatáról: 1. rész

Elérkezett a bizalom új korszaka

Mindennap tanúságot tehetek arról, hogy Isten országa elérkezett, és a békéről, amely annak a szeretetéből fakad, aki áldozattá lett értem. Bárhol élek, bármit teszek, Isten országa itt van közöttünk. Az Eucharisztia mint hálasorozat és a szentmise tettekre váltása – a legfontosabb teendőink. És ugyanilyen fontos annak tudatosítása is, hogy a megtestesülésben Jézus mérhetetlen nagy áldozatot hozott. Nem diadalmas hadvezérként jött a világba, hanem tehetetlen, mindenkinek kiszolgáltatott kicsiny gyermekként. Gondozni kellett, óvni, etetni, szoptatni, tisztába tenni, mint minden újszülöttet. Ezzel a bizalom új korszaka érkezett el hozzánk. Isten jelen van köztünk egy csecsemőben, és rábizza magát az emberekre. Ez végtelen nagy bizalom a részéről, még akkor is, ha Mária és József szentek voltak. Jézus kiszolgáltatta magát egy olyan történelmi helyzetben, amelyben nem volt közbiztonság, szociális háló. Hiszen a Pax Romana csak a rómaiakra volt érvényes, a leigázott népekre nem.

Mire tanít az Eucharisztia?

Az Eucharisztia is éppen olyan sebezhető, mint egy pici gyermek. Amikor Isten fia megtestesül, nem csupán a bizalmát mutatja meg, hanem a szegénységét is. Az újszülött gyermek teljesen szegény, kiszolgáltatott és sebezhető. Ugyanez igaz a felnőtt Jézusra is. Amikor elfogják, majd keresztre feszítik, a tanítványok, ezek az erős férfiak mind elszaladnak, nem bírják ki a látványt. Elgondolkodtató ugyanakkor, hogy Mária mindvégig ott marad a keresztfá tövében, és nemcsak azért, mert ő Jézus édesanyja, hanem mert különlegesen mély szeretetkötelék fűzi össze őt és a fiát. Mária – Péterrel és a többi apostollal ellentétben – nem az ünnepelelt hőssel találkozott, aki csodákat tesz, akinek a szavára tömegek hallgatnak, aki lecsendesíti a vihart, hallal tölti meg a hálót, betegeket gyógyít és halottakat támaszt fel. Egy ilyen Krisztust megéri követni, kivételes lehetőség, dicsőség, ha beválaszt a csapatába. Az apostolokat ezért is éri sokként a megalázott, megostorozott Krisztus látványa. Ők nem ezt a Jézust ismerték és követték, elhagyva érte mindenkit és mindent. Mária viszont látta Jézust a születésekor, a szeretetnek és a bizalomnak kiszolgáltatott védtelen csecsemőt is. Ezért nem fut el, ahogyan a tanítványok. Gyönyörű ez a Mária és Jézus közötti kapcsolat. Ha meg akarom élni az Eucharisziát, magamra kell vennem mindazt, amit Jézus magára vett azáltal, hogy emberré lett. Az Eucharisztia arra tanít bennünket, hogy a világba érkező Jézus gyenge volt, kicsiny és sebezhető. Az ostyának éppúgy nincs semmije, csak a puszta létezése, mint a gyermeknek. Ez a semmi persze ugyanakkor a legtöbb, hiszen maga Krisztus van jelen az ostyában. Az életünk alapkérdése, hogy merünk-e pusztán lenni, hogy aztán tudjunk tenni?

Merjük-e követni Krisztust a sebezhetőségben, aminek távlata a kereszt? Az ostya erre tanít bennünket. Azt csinálom vele, amit akarok, ha megalázom, nem fogja megvédeni magát. Ha van bátorságunk a kicsinnyé váláshoz, a sebezhetőséghez, a magunkra maradottsághoz, akkor megszabadulunk a világ igájától, amely arra buzdít, hogy erősek legyünk, gazdagok és hatalmasak. Ebből pedig olyan kényszerek következnek, amelyek az egész életünket megnyomorítják, tönkreteszik. Egyetlen kiút van ebből, ha az Eucharishtiában élő Krisztust imádjuk, ha benne élünk, ahogyan ő él bennünk.

Varga László

kaposvári megyéspüspök

Megtört kenyér, megtört ember

Elmélkedés sorozat az Eucharishtiáról és az életünk kapcsolatáról: 2. rész

Az átváltoztatás titka

Minden ember élete egy szentmise, és benne mindenkinek a lelke egy ostya, amelyik átváltoztatásra vár. Miért nem változtak meg a családjaink? Miért nem változott meg jobban a környezetünk? Miért így néz ki ma Európa és Magyarország? Mert mi, katolikusok sem akarunk „átváltotatott ostya” lenni Jézus kezében. Nem fogadtuk el az életszentségre szóló meghívást, hanem megelégedtünk a középszerű kereszténységgel. „Nekünk ennyi is elég” – nyugtatjuk meg a lelkiismeretünket. Valóban jó dolog szentmisére járni, jó dolog elvégezni az imáinkat, szentségekhez járulni, Bibliát olvasni. Csak a lényegét veszítettük szem elől.

Nem engedjük meg Istennek, hogy velünk is ugyanazt tegye, amit ott az utolsó vacsorán a kenyérral: „Jézus kenyeret vett a kezébe, megáldotta, megtörte és ezekkel a szavakkal adta tanítványainak: »Vegyétek, egyétek, ez az én testem!«” (Mt 26,26), és szeretet-eledelként kiosztotta. Nem akarunk átváltotatott kenyér, ostya lenni.

„Ti Krisztus teste vagytok, s egyenként tagjai” (1Kor 12,27) – Szent Pál ezt rólunk írja. A II. Vatikáni Zsinat szerint „az egyház Krisztus misztikus teste” (Lumen Gentium 7). Ez a test átváltoztatásra vár. „A kenyér tudja, a bor megérti”. Jézus szavait, és átváltozik minden szentmisén, mi pedig nem értjük, és nem akarunk átváltozni. Pedig csak a szeretetben végsőkig elmenő, átváltotatott életű emberek lesznek az „irgalom edényei”, és tudják megváltotatni környezetüket, senki más.

Az átváltoztatás a megtérésünkkel kezdődik, amikor eldöntjük, hogy követni akarjuk Krisztust, és szeretnénk teljesíteni az Atya akaratát. Az imádságaink kilencven százaléka pont az ellenkezőjéről szól. Bár mondjuk, hogy legyen meg a te akaratod, jöjjön el a te országod, szenteltessék meg a te neved, mégis a saját dicsőségünket keressük, a mi akaratunkat szeretnénk Isten segítségével megvalósítani, és a saját

kis „országocskánkat”, egzisztenciánkat építgetjük a kegyelem segítségével. Nem azt akarom mondani, hogy mindez nem jó. Azt szeretném mondani, hogy van sokkal jobb is a kulturális vallásosságnál és a szokás-kereszténységénél. Kétezer éve elérkezett az Isten országa, a szeretet uralma, és várja, hogy eseményé válhasson, megtörténhessen a mi életünkben is.

Jézus életében a megtöretés fordulópont volt. Miután kimondta a kenyérre, hogy ez az én testem, a kenyérben megtörte saját testét. Így vált kiosztható szeretet-eledellé tanítványai számára. Ostyányi életünk szeretetben való kiosztásának is titka a megtöretés, amitől mindannyian félünk. Úgy szeretnénk keresztények lenni, hogy egy dolog mindenképpen kerüljön el bennünket: a kereszt, a megtöretés és a szenvedés.

Szeretjük azt a Jézust, aki csodákat tesz, szép beszédek mond, de nem követjük a szenvedésben és a keresztordozásban. Pedig életutunkon a megtöretés, a Golgota és a kereszt is ugyanolyan fontos, mint a „béke és öröm a Szentlélekben”. Nagypénteken mi, katolikusok imádjuk a keresztre feszítettet és hódolunk előtte, viszont egyikünk sem kívánja magára venni a Krisztus követésével együtt járó keresztet és annak következményeit. Ebben is magára hagyjuk Jézust. Megrendült lélekkel végezzük a keresztúti ájtatosságot, és nagyon reméljük, hogy velünk nem fog ez megtörténni. „Ha szeretjük, akkor nekünk nem kell szenvedni, keresztre menni, vállalni akár a vértanúságot is!” Nagyon bízunk abban, hogy vallásgyakorlataink jutalmaként minden rendben lesz, beleértve az egészségünket, pénztárcánkat, családi kapcsolatainkat és ambícióink teljesülését is.

Új távlatok a szeretet kalandjában

A megtöretéstől azért félünk, mert olyankor kicsúszik az ellenőrzés, irányítás a kezünkől. Minden megtöretés – fizikai és lelki – egyszerre veszély és esély. Esély arra, hogy megálljunk és elgondolkodjunk: Mi az életünk alapja? Ki az életünk középpontja? Mi az igazi reményünk? Hol tartunk a hitben és a szeretetben? Ha megengedjük Jézusnak, hogy kezébe vegye az életünket, megtörje gőgünket, keményszívűségünket, hiúságunkat, akkor a szeretet új kalandja kezdődik. Azokat is szeretni fogjuk, akiket eddig elkerültünk, megvetettünk, akiknél különbnek tartottuk magunkat. Jézus szeretné mindannyiunk életét szeretet-eledellé tenni mások számára, mert a kereszténységünk nem magunkról szól, hanem Jézusról és másokról.

A mag, halála után szökken szárba. Életünkre, miként Jézus életére is igaz: „Ha a búzaszem nem esik a földbe, és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal, sok termést hoz.” (Jn 12,24) Ezt mindenki tudja, s mégsem akar búzaszem lenni, amelyet elvetnek a földbe. Pedig nem szökken szárba az életünk, ha nem halunk meg önmagunk számára. Csak akkor lesz maradandó termés, ha készek vagyunk feladni a komfortzónánkat, ahogyan Jézus tette ott a kereszten. Egészen elégett a szeretetben értünk, s láthatjuk, mekkora gyümölcs termett egy búzaszemnyi életből. Rajtunk a sor. Engedjük megtörténni azt, ami már a keresztségünk pillanatában megtörtént!

Életünk a fogantatástól kezdve harc és küzdelem, de ez a növekedésünk ára. Születésünkkel elveszítjük az anyaméh biztonságát, amikor pedig testvéreink születnek, le kell mondanunk szüleink kizárólagos figyelméről és szeretetéről. Már gyermekkorunkban, és később még inkább, a legtöbb erőfeszítésünk kudarcot vall, sikertelenség kíséri. Nagy a csábítás, hogy feladjuk, hogy egyik napról a másikra éljünk. „Mindent csak módjával” vagy „Semmit sem teljes odaadással” lesz a jelszavunk. Kevesen vallják be, hogy egy idő után ki akarnak maradni mindenből – minimálisan szeretnének csak elköteleződni. A rengeteg bűn, szervezett gonoszság, tragédia láttán, különösen pedig a személyes veszteségek átélésekor gyakran fölszakad bennük a kérdés: „Hol van ilyenkor az Isten?”

Mi Istentől azt várnánk, hogy először rakjon rendet, állítsa meg a gonoszságot és változtassa a dolgok menetét abba az irányba, ahogyan mi jónak látjuk. Vagy adja nekünk azt a tizenkét ezrednyi angyalt, amit Jézus az Atyától bármikor megkaphat, és mi majd elintézzük a dolgot.

Ő pedig látván a bűnt és a gonoszságot, együtt szenved azokkal, akiktől mi a veszteségek láttán elfordulunk és elmenekülünk. Együtt szenved velünk is, akiknek a szemét akadályozza valami, hogy fel ne ismerjük őt (vö. Lk 24,16). Azt várja, hogy vegyük észre jelenlétét, mert ő ígéretéhez hűen, ott van velünk állandóan. Velünk, akik veszteségeink láttán oktalanok és késedelmes szívűek vagyunk (vö. Lk 24,25). A veszteségek közepette a gonosz könnyen a szívünkbe ülteti a gyanút: „Tényleg szeret és valóban szeretet az Isten? Ha igen, akkor miért ezek a veszteségek, amik tönkreteszik, megszorítják az életünket?”

Jézus azt mondja, amit személyes agóniájában: „Szomjazom!” (Jn 19,28). Szomjazza a szeretetünket, a hitünket és a bennünk élő reményt. Arra szomjazik, hogy merjük hinni, akkor is, ha nem értjük az ő szeretetét. Szomjazza a reményünket, hogy engedjük végre megdicsőülni bennünk is az Istent. És szakadatlanul szomjazza a szeretetünket másokban. Minden kudarc, veszteség, halálélmény ellenére azt kéri: „Adj innom!” (Jn 4,7)

Nem lehetünk annyira elbukottak, elvetettek és elveszettek, hogy az Isten ne bízna bennünk, és ne szolgáltatón ki magát nekünk ezzel az egyszerű kérésével: „Adj innom!” Bedughatjuk a fülünket, vádaskodhatunk és sajnálgathatjuk magunkat, alkudozhatunk és kiábrándulhatunk, ő kitartó alázattal arra szomjazik, amit mi tudunk adni neki és másoknak, hogy azután nekünk is odaadhassa az örök életre szökellő vizet, a Szentlelket. „Ha ismernéd az Isten ajándékát, ... te kérnéd őt, és ő élő vizet adna neked.” (Jn 4,10)

(Folytatás következik...)